

PASSCHIER EN VANDENSTEEN CONSTRUEREN WITTE WAND AAN HET WEENA

Bibliotheek
Nederlands Documentatiecentrum
voor de Bouwkunst

Nabij het Centraal Station in Rotterdam is onlangs een omvangrijk gebouwencomplex gereed gekomen. Hiermee is weer een van de in de oorlog gevallen gaten in het stadscentrum opgevuld. Het forse complex omvat een ijsbaan, showrooms, kantoren en een grote variëteit aan woningen. Constructie en materiaalgebruik hebben in sterke mate de uiterlijke verschijningsvorm bepaald. Een werkwijze, die kenmerkend is voor Passchier Vandensteen.

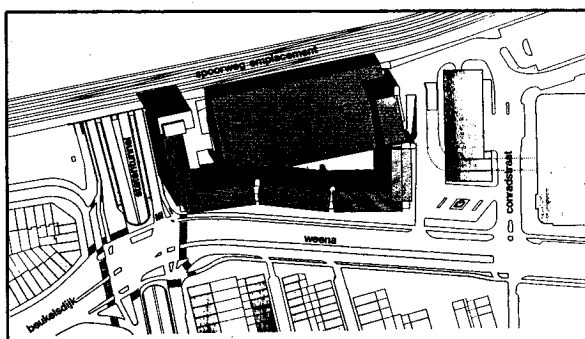
Wie regelmatig met de trein het traject Rotterdam-Den Haag aflegt, heeft kunnen waarnemen hoe in de afgelopen jaren op een steenworp afstand van het Rotterdamse stationsemplacement een opvallende combinatie van gebouwen verzeen is. Alle gevels van het complex zijn, ongeacht de verschillende functies die er achter liggen, bekleed met witte fassalplaten.

'Halverwege de jaren '70 is een nogal uitgebreide opgave onderzocht door architectenbureau Landers: een ijsbaan, een schakelstation voor het G.E.B. van volumineuze afmetingen, een parkeergarage, een middengroot hotel en een reeks woningen. Dit programma bleek veel te omvangrijk te zijn. In samenwerking met Passchier Vandensteen, studio voor architectuur b.v. is toen naar een alternatieve mogelijkheid voor een minder omvangrijk programma gezocht. Het ontwerp, dat nu gerealiseerd is, omvat naast de ijsbaan een parkeergarage in twee lagen met 417 parkeerplaatsen, 200 woningen, 2500 m² showroom en winkelruimte op de begane grond, 720 m² kantoorruimte in de arkade, 4750 m² kantoorruimte in twee 'torens' aan de Statentunnelzijde en de Conradstraat,

waaronder ruimte voor een squash-center. Onder de showrooms 2500 m² magazijnruimte.

Het ijsbaan programma is voorzien van alle voor een ijsbaan noodzakelijke accommodaties als een restaurant, kleed- en toiletruimten, een self-service restaurant, een sportwinkel, kantoorruimten, een grote overdekte fietsenstalling en de nodige dienstruimten voor het onderhoud van het ijs.

Situatie

Blik op het Weena vanuit het Bouwcentrum. Op de voorgrond het Groot-handelsgebouw. Aansluitend het nieuwe project: de Weenahof.

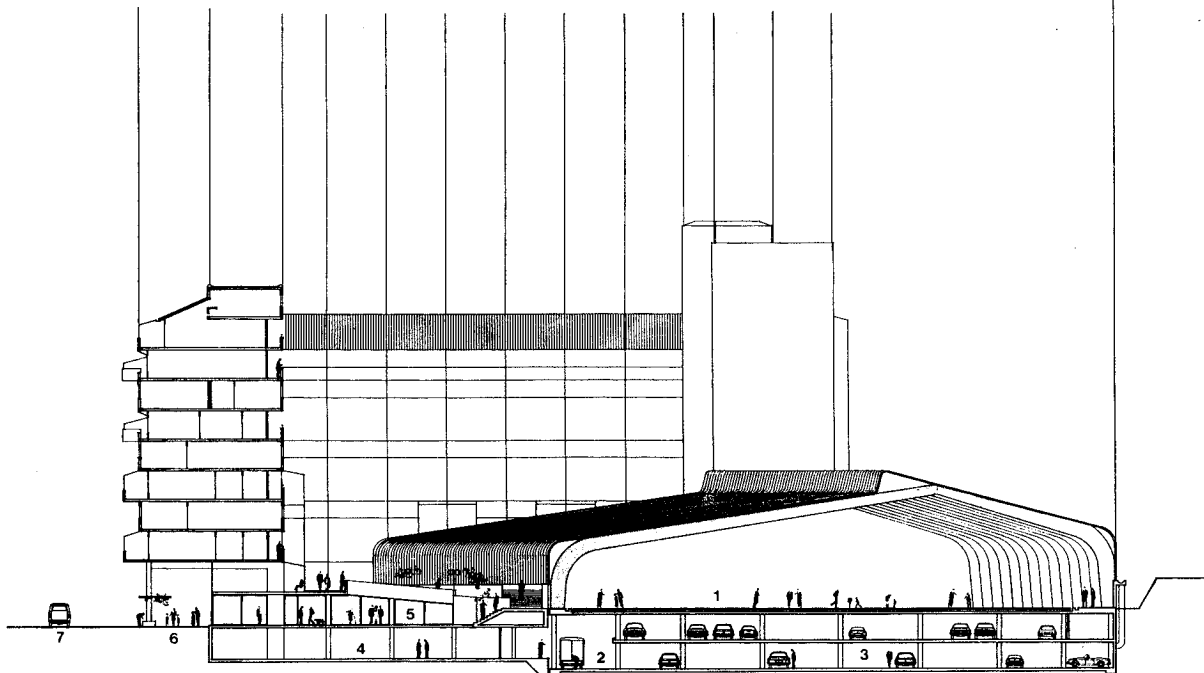

Hoofddopzet

Voor Passchier bestond er weinig twijfel over de situering van de bouwmassa's. De plaats van de ijsbaan, langs de spoorlijn lag van meet af aan al vast. Daaromheen is een hoge bouwstrook gedrapeerd, die langs het Weena de wand van het Groothandelsgebouw doorzet. Zowel qua kleur als qua hoogte en gedeeltelijk qua functie krijgt het Groothandelsgebouw een vervolg, waardoor tegelijkertijd de verbinding tussen stadscentrum en woonwijken tot stand gebracht wordt. Op de begane grond zijn, evenals bij het Groothandelsgebouw, showrooms gesitueerd, die liggen aan een ruime, over twee verdiepingen uitgespaarde arcade. Deze versterkt de voetgangersverbinding tussen het centrum en de woonbuurt nog.

De kromming in de wand van het Groothandelsgebouw

krijgt zijn tegenhangers in twee knikken in de wand van het nieuwe gebouw. Aanleiding tot deze breukvlakken vormde een drinkwaterleiding van twee meter doorsnee, die op een paar punten vlak langs het gebouw scheert. De wand van het gebouw volgt in grote lijnen het verloop van deze leiding. De knikken liggen precies tegenover twee straten, die haaks op het Weena staan. Van dergelijke 'toevalligheden' moet je gebruik maken vindt Passchier. Dat wil zeggen dat qua functie afwijkende, of anderszins interessante onderdelen van een gebouw, die goed zichtbaar zijn, om een verbijzondering vragen. In dit geval liggen op de knikken de knooppunten van de ontsluiting. De afgeronde trappehuizen fungeren als scharnierpunten in de wand. In de zichtlijnen van de twee straten en op de hoeken trekken de ronde balcon de aan-

1 en 2. De beide hoeken van het project. Rechts de hoek Weena/Conrad-
straat. Links de hoek Weena/Statentunnel.
3. De wand langs het Weena is op twee punten geknikt.
4. Doorsnede
5. Het project gezien vanaf het stationsemplacement. Op de voorgrond
de enorme ijshal.

1. ijshal
2. expeditiestraat
3. parkeren
4. magazijnen
5. "ijspleintje"
6. arcade
7. Weena

5

dacht en doorbreken een mogelijke monotonie. Een soortgelijke situatie deed zich voor bij de arcade. Door het normale leidingenpakket onder deze arcade te leggen kon het gebouw doorgetrokken worden tot aan de hoofd-drinkwaterleiding. Hierdoor wint het gebouw aan ruimte en aan ruimtelijkheid. De randvoorwaarde gevormd door de leiding, wordt op zinvolle wijze verwerkt in het stede-bouwkundig en architectonisch ontwerp.

De arcade en de verbijzondering van de knikken zijn mid-delen om het gebouw met de stad te verweven, aldus Passchier. Deze verwevenheid wordt nog versterkt door de multifunctionele opzet van het gebouw. Vooral de gro-te recreatieve trekpleister, de ijsbaan is hierbij van be-lang.

Indeling

Het complex ligt ingesloten tussen het spoorwegempla-cement, de Statentunnel en het Weena. De ontsluiting van de parkeergarage kon dan ook alleen plaatsvinden vanaf de Conradstraat. Daar schiet een hellingbaan onder het gebouw door naar de parkeergarage. In de onderste laag is een expeditiestraat opgenomen, zodat vrachtwagens van hieruit de onder de showrooms gelegen maga-zijnen kunnen bevoorraden. Boven de showrooms ligt een laag kantoren, die al dan niet in combinatie met een showroom en een magazijn gebruikt kunnen worden. Vanuit de kantoren heeft men uitzicht op de voetgangers in de arcade, die straks door een weelderig groeiende Blauwe Regen van het drukke verkeer op het Weena ge-scheiden zullen worden.

Parkeergarage/kelders

Begane grond/straatniveau

1. inrit parkeren	10. parkeerwachter
2. expeditiestraat	11. nooduitgang
3. magazijnen	12. ontsluiting kantoren
4. hellingbaan naar bovenste parkeerlaag	13. dienstruimte
5. berging	14. ijsbal
6. uitgang	15. witgang/showrooms
7. G.E.B.	16. uitgang parkeren
8. leidingtracée	17. ingang ijsbal
9. damwand	18. fietsenstalling

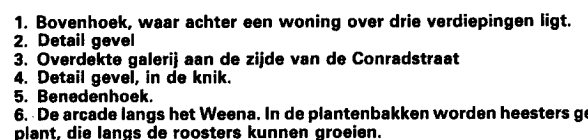
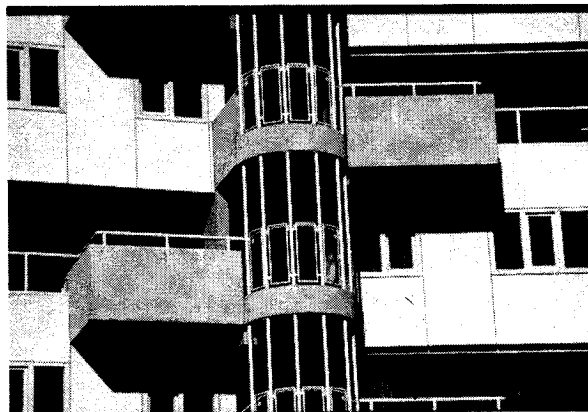
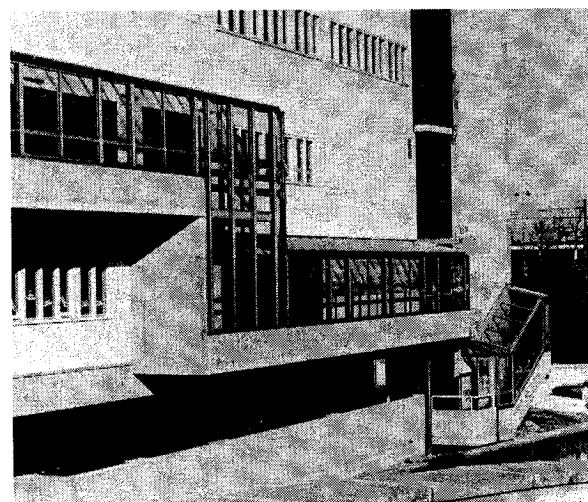
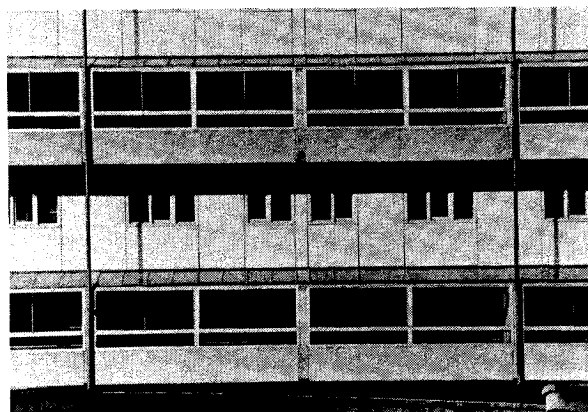
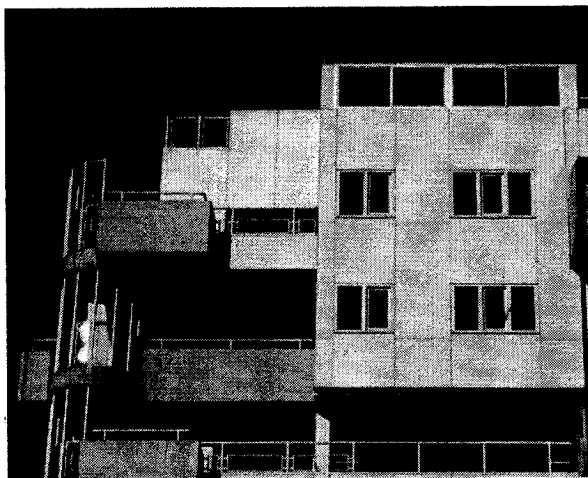
Boven de kantoren volgen negen woonlagen. Aan de uiteinden van de korte poten, die voornamelijk uit woningen bestaan, zijn twee kantoortorens aangehaakt. In de toren aan de Conradstraat is de dakhelling overgenomen van de overkapping van de ijsbaan. In deze toren zal binnenkort het GAK haar intrek nemen.

De ijsbaan heeft een nooduitgang aan de Conradstraat, die tijdens de bouw van de rest van het complex als hoofdentree gebruikt werd. In feite ligt de hoofdentree aan het 'ijspleintje', de wigvormige ruimte tussen de ijsbaan en de wand, die via trappen vanaf het Weena bereikbaar is. Met deze trappen, die onder de wand door gaan wordt het hoogteverschil tussen het Weena en het niveau van de ijsbal overbruggd.

Woningtypen

Bij het indelen van de woonlagen is de maisonnette gebruikt als basistype. Hierop zijn nogal wat variaties ontstaan, die voornamelijk afhankelijk zijn van de ligging in het complex. De meeste afwijkende woningtypen liggen op de hoeken, nabij de knikken en onder het schuine dak.

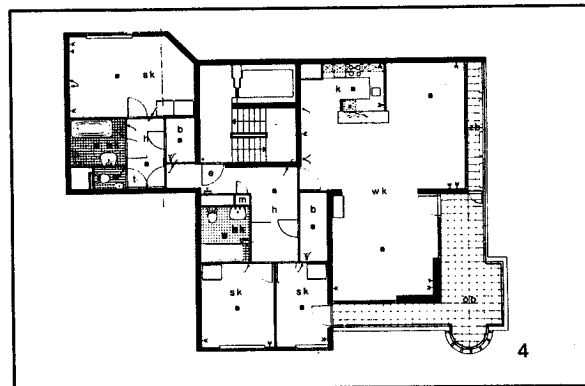
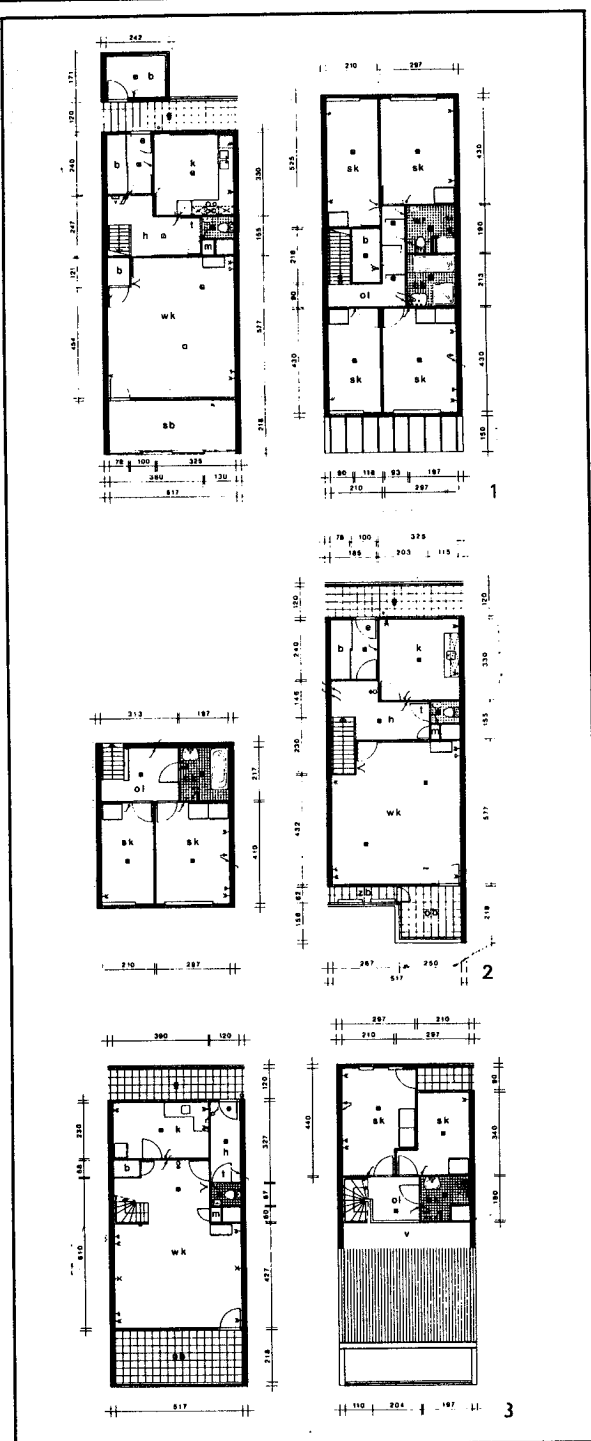
In grote lijnen is de opbouw als volgt. Boven de kantoren volgen eerst twee lagen maisonnettes met vijf kamers, die aan de straatzijde beschikken over een groot overdekt balkon. Daarboven liggen twee lagen maisonnettes, waarvan elke woning beschikt over anderhalve verdieping. Op de gedeelde tussenlaag liggen de slaapvertrekken. Onder het dak liggen de zogenaamde penthouses met drie kamers, verdeeld over twee verdiepingen. Op de

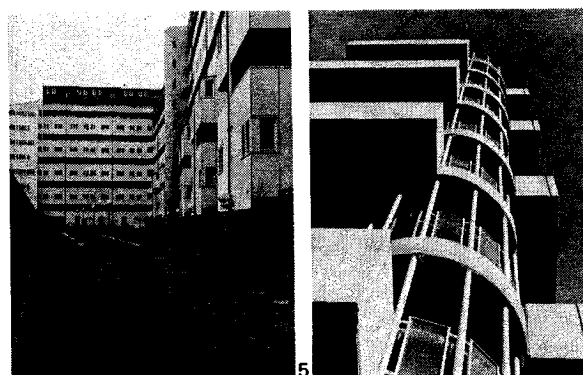
van de detaillering van de gevel. Met een beperkt aantal gevelelementen zijn alle gevels samengesteld. De gevelelementen van de slaapruidtes zijn bijvoorbeeld zowel aan de voor- als aan de achterzijde van de woningen toegepast, maar ook bij de kantoren. De los voor de gevel geplaatste fassalplaten fungeren als paraplu en als parasol. Passchier is zeer content met dit materiaal. Het is licht, duurzaam en onderhoudsarm. Het gebruik ervan eist wel een zorgvuldige detaillering om vervuiling door jarenlang langs de gevel sijpelend hemelwater te voorkomen.

Om geluidsoverlast tegen te gaan zijn de balkons van de woongevels op de onderste woonlagen voorzien van een glazen opbouw, zodat de overdekte buitenruimtes als ge-

luidsbuifer werken. De ramen van deze serres kunnen zomers eventueel opengeschoven worden. Waar nodig zijn ramen en deuren voorzien van dubbele aansluitingen. De boven de woongevels gelegen balkons zijn aan de onderkant afgeschuind en bekleed met houtwolcementplaten. De raamopeningen in de slaapgevels zijn zo klein mogelijk gehouden. Op verschillende punten in het gebouw is extra dik glas toegepast. Deze maatregelen tezamen zorgen ervoor dat de geluidsoverlast in de woningen inderdaad tot een minimum beperkt wordt. De dakbedekking van de woningen en van de kantoren bestaat evenals de overkapping van de ijsbaan uit blauwe geprofileerde staalplaat. Opvallend zijn de blauwe hemelwaterafvoeren, die helemaal langs de buitenzijde van de gevels het water naar de grond geleiden.

1. Serrewoningen. Deze liggen boven de kantoren, langs het Weena.
2. Boven de serrewoningen liggen maisonnettes over anderhalve verdieping.
3. Onder het dak liggen zogenaamde penthouses.
4. Een voorbeeld van een plattegrond voor een van de hoekwoningen.
5. Tussen de ijsbaan en de wand is een smalle ruimte open gebleven. Op de onderste verdieping hangen kleine bergingen aan de galerij, ten behoeve van de serrewoningen.
6. Het 'ijspleintje' dat via een onderdoorgang vanaf het Weena bereikbaar is. Trappen overbruggen het niveauverschil tussen het Weena en het niveau van de ijsbaan. Aan dit ijspleintje ligt, net niet zichtbaar op deze foto, de eigenlijke entree naar de ijsbaan.

Deze buizen vormen samen met de ronde trappehuizen de verticale elementen, die de sterk horizontale gelaagdheid doorbreken. De verbijzondering van de gevels in de knikken en op de hoeken zorgen ervoor dat de lagen niet weglopen in een eindeloos perspectief. Het Weena heeft er weer een kloek gebouw bij gekregen. Passchier hoopt dat het gebouw waardige overburen zal krijgen, wanneer de woonbuurt aan de overkant vernieuwd wordt. Hij ziet het al helemaal voor zich: drie grote kubusachtige volumes, geplaatst tegenover zijn – door de knikken in de wanden ontstane – driediedige wand. **JANNY RODERMOND.**

Gegevens

Architecten; Passchier Vandensteen, studio voor architectuur b.v. Architectenbureau Landers b.n.a.

Adviseurs;

- constructie: Ingenieursbureau Koninklijke Nederhorst Bouw b.v. en Bouwtechnisch Adviesbureau Versteeg b.v.
- akoestiek: Raadgevend Ingenieursbureau Cauberg-Huygen b.v.
- installaties: Raadgevend Technisch Bureau Jongen b.v.

Gebruikte materialen:

- beton voor de funderingen, de skeletstructuur van de parkeergarages en de onderbouw, de wandenstructuur van de woningen, de trappehuizen
- gelamineerd hout voor de overspanningen van de ijsbaan
- staal voor de skeletstructuur van de kantoren-oost
- houtskeletbouwframe waarin hardhouten kozijnen voor de gevels
- glas in aluminium voor de serres en overkappingen
- rond stalen buis voor de leuningen van de balconen en de borstweringen en voor de hemelwaterafvoeren
- fassalplaten voor de buitenzijde van alle gevels
- geprofileerde staalplaat voor de daken
- gladde prefab beton voor de borstweringen en balconen
- houtwolcementplaten voor de horizontale geluidsreflectievlakken